

BİLİMSEL DERGİLERDEKİ MÜZİK MAKALELERİNİN BİBLİYOMETRİK PROFİLİ*

Canan Can TATAR¹

Ahmet Serkan ECE²

Öz

Bu araştırmanın amacı, ülkemizdeki bilimsel dergilerde (e-dergi, yayınevi dergileri, üniversite dergileri) 2000–2007 yılları arasında yayımlanan müzik makalelerinin bibliyometrik profilini incelemektir.

Bu çalışma tarama modelinde yapılmış, “betimsel” bir araştırmadır. Araştırmada verilere, üniversite kütüphanelerinden, müzik makalelerinin yayınlandığı fakülte, enstitü, yayınevi dergilerinin web sayfalarının taranması ile ulaşılmıştır. Araştırmada; 2000-2007 yılları arasında yayınlanmış 207 adet makale ve bu makalelere ait 2020 atıf incelenmiştir. En çok makale yazan yazarlar saptanmış, makalelerin büyük bir oranının tek yazarlı olduğu, son yıllara doğru makale yayın sayısının ve atıf sayısının arttığı tespit edilmiştir. Makalelerde en az 1, en fazla 37 kaynak kullanımı ile ortalama kaynak kullanımının 9.7 oranında olduğu saptanmış, en sık atıf yapılan isimler belirlenmiş ve kaynakçalarda büyük oranda kaynak türü olarak kitaplardan faydalandığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Müzik, Bibliyometri, Atıf, Bilimsel Makaleler, Müzik Makaleleri

MUSIC ARTICLES IN SCIENTIFIC JOURNALS BIBLIOMETRIC PROFILE

Abstract

The aim of this study is to evaluate the bibliometric characteristics of the musical articles published in scientific journals (i.e. e-journals, university journals and publishing concerns) in Turkey between 2000 and 2007.

The study is designed as a descriptive screening model. The data were collected from the university libraries, archives and web searches. The number of authors, publication dates and citation frequencies of the articles; and the journals which the articles were published were evaluated. Two hundred seven articles were evaluated. The authors who wrote most are established. It has been determined that most of the articles were written by a single author. There was an increment on the literature on musics and the frequency of their citation within last year. The number of references used in each article was between 3 to 9; which books were the most cited group. Additionally the most frequently cited authors were also defined.

Key Words: Music, Bibliometric, Citation, Scientific Article, Music Articles

* Bu makale, 1. yazarın yüksek lisans tezinin bir özeti'dir.

¹ Alparslan ilköğretim okulu müzik öğretmeni, Bala/ANKARA. canancan_tatar@hotmail.com

² Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fak. Güzel Sanatlar Eğitimi Böl. Öğr. Üyesi asece@hotmail.com

1.GİRİŞ

Müzik, insanoğlunun varoluşundan beri süre gelen çok köklü ve çok geniş bir sanat alanıdır. Ülkemizde de müzik her bakımdan önemli bir yer tutmaktadır. Çeşitli bilimsel dergilerde bu alanda yayımlar yapılmakta ve müzik alanında yapılan yenilikler ve çalışmalar insanlara aktarılmaktadır. Makalelerin detaylı incelenmesi, analiz edilmesi bibliyometrik özellikler alanına girmektedir.

Belirli bir konuda yazılan eserleri ve bunların yayımlarını inceleyen bilim dalı (Larousse, 1990, 356) olarak tanımlanmasının yanında, bibliyometri, yayınların ya da belgelerin yazar, konu, yayın bilgisi, atıf yapılan kaynaklar vb. gibi belirli özelliklerin niceliksel olarak analizi ile ilgilenmekte, belgelerin yada araştırmaların belirli özellikleri analize edilerek bilimsel iletişime ilişkin çeşitli bulgular elde edilmektedir (Al ve Tonta, 2004:19).

Bibliyometri terimi ilk kez P. Otlet' in 1934 yılında yayınlanan “Traite de documentation le livre sur le livre theorie et pratique” isimli çalışmasında geçmesine rağmen kütüphane ve bilgi bilimi literatüründe bu terim ilk kez, Alan Pritchard' ın Aralık 1969 yılında Journal of Documentation dergisinde yayınlanan “İstatiksel bibliyografya mı yoksa bibliyometri mi?” isimli makalesinde görülmüştür (Yılmaz, 1999). Ülkemizde ise bibliyometri'nin gelişimi 1980'li yıllarda başlamıştır.

Bibliyometrinin çeşitli uygulanma alanları vardır. Bunlar; araştırma verimliliğine ve etkisine uygulaması, araştırmacının verimliliğine uygulanması, kurumsal verimliliğe ve etkisine uygulanması, ulusal analizlere uygulanması, dergilerin değerlendirilmesine uygulanması olarak sıralanabilir.

Bibliyometrik analizlerde kullanılan atıf analizi; makalelerde en sık kullanılan kaynakları belirlemede, belli alanlarda ki literatür yaşlanma hızlarını saptamada ve çekirdek dergilerin belirlenmesini sağlayacak veriler edilmesini sağlamaktadır.

Atıf yapma (citation) kavramının matbaanın bulunmasından sonra Rönesans döneminde geliştiği bilinmektedir. Diğer bir deyişle alıntı yapan kişi ile alıntı yapılan kişi arasındaki ilişki dilimizde atıf olarak tanımlanmaktadır (Atılğan, Atakan ve Bulut, 2008).

Garfield yazarların atıf yapma nedenlerini sıralarken araştırma konusu ile ilgili öncülere saygı gösterme, araştırma konusu ile ilgili çalışmaya saygı gösterme, araştırma yöntemi ve tekniğine ilişkin bilgi verme, ilgili konu hakkında arka plan okumayı sağlama, birinin kendi çalışmasını düzeltmesi, başkalarının çalışmalarını düzeltme, önceki çalışmaya yapılan eleştiri, iddiaları doğrulama, kişileri yakın zamanda yayınlanacak bir yayından haberdar etme, yeterli düzeyde tanıtılmamış, dizinlenmemiş ya da atıfta bulunulmamış çalışmaları gösterme, çalışmada kullanılan verinin gerçekliğini ve doğruluğunu kanıtlama, içinde bir düşüncenin ya da bir kavramın tartışıldığı orijinal yayınları belirleme, orijinal yayınları veya yeni bir kavram ya da terime adını veren çalışmayı saptama, başka çalışmalardaki düşünceleri kabul etmeme, önceki çalışmalardaki iddiaları tartışma gibi 15 farklı konuya vurgu yapılmaktadır.(Al ve Coştur, 2007)

Yapılan literatür taraması sonucunda, ülkemizde çeşitli hakemli dergilere ait bibliyometrik analizlerin yer aldığı araştırmalar (Birinci, H.G, 2008; Atılğan, D, Atakan. C ve Bulut. B, 2008; Al. U ve Coştur. R, 2007), çeşitli alan ve konularda sempozyum ve kongrelerde sunulmuş olan bildirilere ait bibliyometrik profil araştırmaları (Kartalpe.N ve

Yozgat.U, 2009), araştırmacıların veri tabanlarından (ScienceDirect) indirdikleri çeşitli makaleler ile veri tabanları ve üniversiteler arasındaki bibliyometrik ilişkilerin incelendiği araştırmalar (Al.U ve Tonta.Y,2007; Al.U, Al.P ve Bahşişoğlu.H, 2004), ülkemizdeki süreli yayınlara ait (Al.U ve Tonta.Y, 2007) ve farklı lisansüstü disiplinlere ait tezler (Uçak.N ve Al.U, 2009; Al.U ve Tonta.Y, 2004) üzerinde yapılmış olan bibliyometrik araştırmalar olarak 5 guruba ayırabiliriz.

Araştırma konusu ile paralel olarak, İngiltere’de yapılan bir çalışmada (Baker, 1978) 3 ayrı müzik bilimleri dergisinde yer alan müzik tarihi makalelerinin incelenmiş olduğu, makalelerdeki 7433 referansın analiz edildiği sonucuna ulaşılmıştır. Bir başka araştırmada (Ece, 2007) ülkemizde 2000/2006 yılları arasında müzikle ilgili bilimsel araştırmaların yayınlandığı dergilerin ve yayınlanan makalelerin incelemesi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar ışığında ülkemizde müzik makalelerinin yer alacağı alana dönük bilimsel dergi sayısının yeterli olmadığı, buna karşın günümüzde yayın yapan birbirinden farklı 54 bilimsel dergiye (üniversite dergileri, yayınevi dergileri, e-dergiler) ait 647 sayıda toplam 243 müzikle ilgili makalenin yer aldığı saptanmıştır. Bu makalelerin büyük oranda üniversitelerce basılan bilimsel yayınlarda (eğitim fakülteleri dergileri) yer aldığı, bunu sıra ile e-dergiler ve yayınevi dergilerinin takip ettiği belirlenmiştir.

Bu araştırmanın amacı, ülkemizdeki bilimsel dergilerde (e-dergi, yayınevi dergileri, üniversite dergileri) 2000–2007 yılları arasında yayımlanan müzik makalelerinin bibliyometrik profilini incelemektir. Bu araştırmada, müzik alanında en fazla yayın yapan yazarları saptamak, en fazla makale yayınlayan dergileri belirlemek hedeflemiştir. Ayrıca bu makalelerin yıllara göre dağılımını ve yoğunluğunu belirlemek, yayınlanan bu makalelerdeki en sık atıf yapılan yazarları, kaynakları ve dergileri saptamak amaçlanmıştır. Böylece müzik üzerine bilimsel çalışmalar yapan araştırmacılara çalışmalarını gönderebilecekleri dergiler hakkında bir öngörü oluşturmak, müzik alanında ki makale yayıncılığının sayısal dağılımını, müzik makaleleri yayını ile hangi kurumların katkısı olduğunu belirlemek amaçlanmıştır. Yine bu araştırma ile dergi editörlerine en fazla atıf alan yazarların belirlenmesi yolu ile hakem kurulu veya alan editörü oluşturulmasında yardımcı olmak amaçlanmaktadır.

Bu bağlamda araştırmanın problem cümlesi şöyle oluşturulmuştur:

1.1 Problem Cümlesi

2000–2007 yılları arasında bilimsel dergilerde yayımlanan müzik makalelerinin bibliyometrik profili nasıldır?

2. YÖNTEM

Bu çalışma tarama modelinde yapılmış, “betimsel” bir araştırmadır. Bu araştırmada 2000-2007 yılları arasında bilimsel dergilerde yayınlanan müzik makalelerinin bibliyometrik profili çeşitli yönleri ve boyutları ile betimlenmektedir.

Araştırmanın evrenini ülkemizdeki hakemli dergilerdeki tüm müzik makaleleri oluştururken, bu araştırma için 2000-2007 yılları arasında bilimsel dergilerde yayınlanan ve ulaşılan 207 makale örneklem olarak alınmıştır.

2.1 Verilerin Toplanması

Problemin çözümüne ilişkin ulaşılan kaynakların tümü taranmıştır. 2000-2007 yılları arasında yayınlanan ve ulaşılan müzik ile ilgili Türkçe makaleler, Milli Kütüphanenin

“Türkiye Makaleler Bibliyografyası” bölümü, Gazi Üniversitesi Kütüphanesi, Abant İzzet Baysal Üniversitesi Kütüphanesi ve İnönü Üniversitesi Kütüphanesi’ne gidilerek arşiv taramaları yapılarak toplanmıştır. Ayrıca ulusal akademik ağ (ulakbim) ve arama motorları yardımı ile internet ortamındaki, üniversite, e – dergiler ve yayınevi dergileri web sayfalarının da arşiv taraması yapılmış, dergilerin 2000 yılından itibaren 2007 ye kadar tüm sayıları tek tek incelenmiştir.

Yine araştırmada, literatür taraması da alan uzmanlarının ve kütüphane çalışanlarının yardımı ile daha da detaylandırılmış, elde edilen kaynakların künyeleri, araştırmanın ilgili yayın ve araştırmalar bölümünde verilmiştir.

2.2 Verilerin Çözümlemesi

Verilerin çözülmesi aşamasında, bu alanda önemli araştırmaları bulunan Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğretim üyeleriyle ve Bilkent Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü öğretim üyeleriyle randevu sonucu belirli gün ve saatte görüşmeler yapıldı. Bu görüşmelerde bibliyometrik analizle ilgi bilgiler elde edildi.

Görüşmelerin sonrasında alan uzmanlarının görüşleri ve önerileri doğrultusunda; araştırmada ulaşılabilen müzik makalelerinin hiçbirinin SSCI (Social Sciences Citation Index) ve Arts&Humanities Citation Index gibi uluslar arası veri tabanlarında yer almamasından dolayı “bradford, price, 80/20, lotka” gibi alana yönelik bibliyometrik analiz yasaları ve verilerin çözümünde kullanılan Bibexcel gibi bilgisayar yazılımları bu araştırmada kullanılmamıştır.

Bu görüşmelerde elde edilen bilgiler yardımıyla, ulaşılan kaynaklardan yazar sayısı, yayım yılı, atıf sayısı, makalenin yayınlandığı kaynağı içeren bilgiler araştırmacı tarafından SPSS (Statistical Package for the Social Sciences 13.0 versiyonu) istatistik paketi kullanılarak frekans, yüzde, aritmetik ortalama gibi hipotez tezleri kullanılarak analiz edilmiş ve sonuçlar yorumlanarak bir senteze ulaşılmıştır. Ayrıca makalelerin kaynakçalarında kullanılan kaynaklar ve atıf yapılan isimler detaylı bir şekilde listelenmiş ve bu listelerden en çok tercih edilen kaynaklar ve atıf yapılan isimler belirlenmiştir.

3. BULGULAR VE YORUM

1. Müzik alanında en verimli yazarlar kimlerdir?

Araştırma kapsamındaki yıllar arasın da yayınlanan 207 makale 108 farklı yazar tarafından yazılmıştır. Aşağıda 108 yazardan en verimli olanlar 5 maddede listelenmiştir.

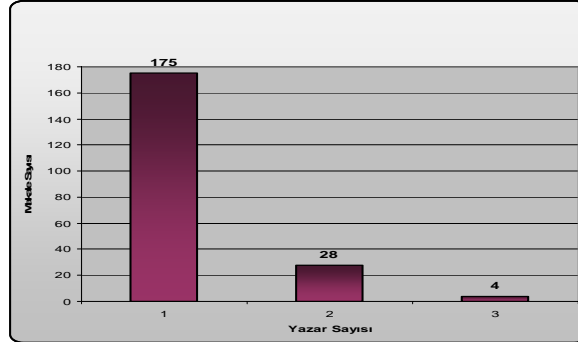
1. 8 makale ile Ülkü Özgür
2. 7 makale ile Belir Tecimer Kasap
3. 6 makale ile M.Cihat Can
4. 5’er makale ile de Ahmet Serkan Ece, Gül Çimen ve Enver Tufan,
5. 4’er makale ile de Efe Akbulut, S.Ercan Bağceci, Şeyda Çilden, R.Erol Demirbatır, Nihan Yağışan olmuştur

Toplam 108 farklı yazar arasında Ülkü Özgür 8 yayın ile belirlenen tarihler ve ulaşılabilen tüm makaleler arasında en fazla yayını olan yazardır.

2.Müzik alanında çok yazarlılık durumu nedir?

Grafik.1. Müzik Makalelerdeki çok yazarlılık durumu

Grafığe genel olarak bakıldığında tek yazarlı makale sayısı 175 (tüm makalelerin % 84,5), çift yazarlı makale sayısı 28 (%13,5), 3 yazarlı makale sayısı 4 (%1,9) dür. Müzik araştırmacılarının, yayın sırasında ekip çalışması yanında daha çok bireysel olarak yayın yapmayı tercih ettikleri görülmektedir.

3. Müzik alanında makale yayınlamada en fazla katkı hangi kurumlar tarafından sağlanmaktadır?

Tablo.1. Müzik Alanında Makale Yayınlayan Dergiler

Dergi Adı	Yayınladığı Makale Sayısı	Yüzde Oranı
Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi	67	32,4
Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	22	10,6
Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	12	5,8
İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	12	5,8
Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fak. Dergisi	11	5,3
Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi	9	4,3
Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi	8	3,9
Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	7	3,4
Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	7	3,4
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	7	3,4
Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	7	3,4
Eğitim Araştırmaları Dergisi	5	2,4
Müzik ve Bilim(e-dergi)	4	1,9
Milli Eğitim Dergisi	3	1,4
Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	3	1,4
Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	3	1,4
Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi	2	1
Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi	2	1
Çağdaş Eğitim Dergisi	2	1
Atatürk Üniversitesi Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi	2	1
Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	2	1
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	0,5
Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi	1	0,5
Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	0,5
Türkbilig Dergisi	1	0,5
İlköğretim Online (e-dergi)	1	0,5
Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	0,5

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 30 Mayıs – Haziran 2012

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası

Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

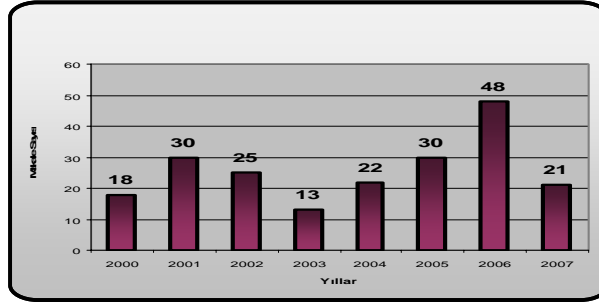

Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi	1	0,5
Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi	1	0,5
Doğuş Üniversitesi Dergisi	1	0,5
Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi	1	0,5

Tabloya genel olarak bakıldığında, müzik makalelerin 67'si (%32,4) Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi tarafından, 22'si (10,6) Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi tarafından, 12'si (%5,8) Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi ve İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi tarafından, 11'i (%5,3) Süleyman Demirel Üniversitesi Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi tarafından, 9'u (%4,3) Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi tarafından yayınlanmıştır. Tabloya genel olarak bakıldığında müzik alanında makale yayınlamada en fazla katkı üniversitelere bağlı fakülte ve enstitü dergilerinden (toplam 22 dergi) yapılmaktadır. Fakülte ve enstitü dergilerini sırayla yayınevi dergileri ve internet ortamında yayın yapan e - dergiler takip etmektedir. Fakülte ve enstitü dergilerinin üniversiteye olan organik bağı nedeniyle, müzik makalelerinin yayınlanmasında en fazla katkı üniversitelerden sağlanmaktadır.

4. Makale sayılarının yıllara göre dağılımı nasıldır?

Grafik.2. Makale Sayılarının Yıllara Göre Dağılımı

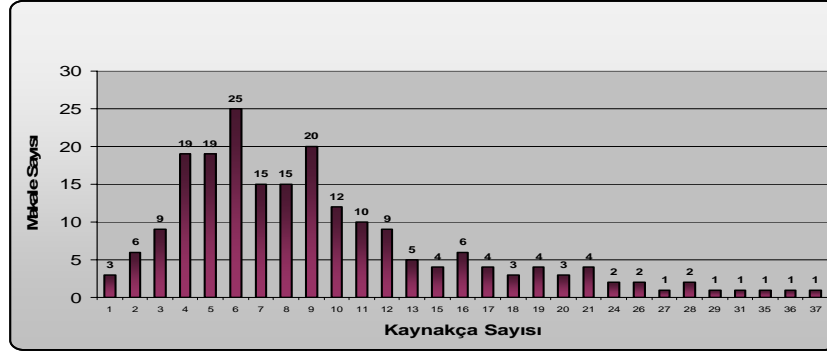

2006 yılı 48 makale ile (tüm makalelerin %23,2) en çok makale yayınlanan yıl olmuştur. 2006 yılını aynı sayıda yayınlanan 30'ar adet makale (%14,5) ile 2001 ve 2005 yılları, 22 makale ile (%10,6) 2004 yılı izlemektedir. 2003 yılı ise 13 makale ile (%6,3) müzik makalelerinin en az yayınlandığı yıl olmuştur. Makalelerin yıllara göre dağılımında genel olarak bakıldığında, 2004 yılından itibaren makale sayılarında artış gözlenmiştir. 2006 yılında Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi'nin Güzeli Sanatlar özel sayısı çıkarması, makale sayılarının bu yılda artmasına neden olarak gösterilebilir.

5. Makalelerde ortalama kaç atıf yer almaktadır?

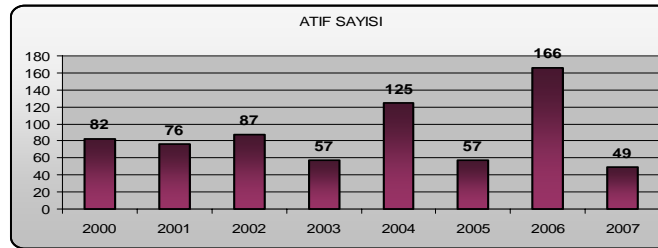
Grafik. 3. Makalelerde ki Kaynak Sayılarının Dağılımı

2000-2007 yılları arasında yayınlanan 207 müzik makalesine ait kaynaklar detaylı incelendiğinde, tüm makalelerde toplam 2020 atıf yapıldığı, bir makalede ortalama 9,7 kaynak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Grafik genel olarak incelendiğinde, makale sayısı olarak en fazla 25 makalenin 6 kaynak ile yazıldığı, bunu sırası ile 20 makalenin 9 kaynak, 19 makalenin 4 ve 5 kaynak ile tamamlandığı görülmektedir. Ayrıca 37 kaynağın 1 makalede kullanılmasının yanında, 3 makalede sadece 1 kaynak kullanılması da dikkat değer bir sonuç olarak ifade edilebilir.

6. Atıfların yıllara göre dağılımı nasıldır?

Grafik.4. Atıfların Yıllara Göre Dağılımı

Grafiğe genel olarak bakıldığında, en çok atıf yapılan yıl 2006' dır. İkinci sırada 2004 yılı, üçüncü sırada 2002 yılı, dördüncü sırada 2000 yılı, beşinci sırada 2003 ve 2005 yılları gelmektedir. Bu sonuca göre, 2006 yılının en çok makale yazılan yıl olması nedeniyle makale sayısının diğer yıllara oranla fazla olması, atıfların daha çok bu yılda toplanmasına gerekeceği gösterilebilir.

7. Müzik alanında en fazla atıf yapılan yazarlar kimlerdir?

Tablo 2. Atıf Alan İsimler ve atıf sayıları

Yazar İsmi	Aldığı Atıf Sayısı
Ali UÇAN	93
Ahmet SAY	36
Edip GÜNAY	18
M.Ragıp GAZİMİHAL	15
M.Cihat CAN	15
Ülkü ÖZGÜR	12
S.B. ŞEN	11

H.Bedii YÖNETKEN	10
Saim KAPTAN	10
Gül ÇİMEN	9

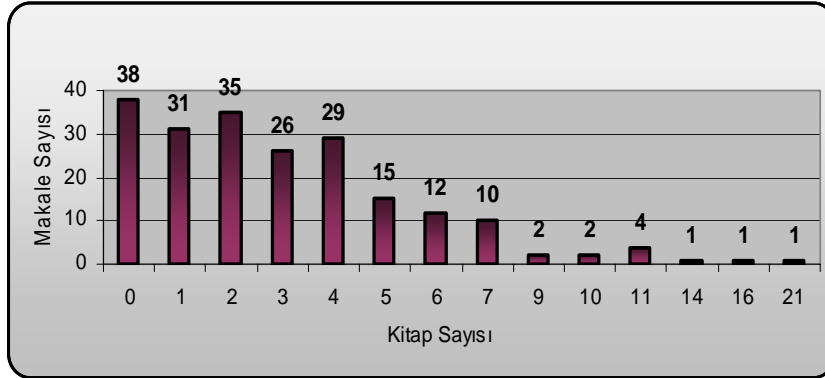
207 makaledeki toplam 2020 kaynak incelendiğinde, 459 farklı isimden yararlandığı sonucuna ulaşılmıştır. 207 makaledeki en fazla atıf alan 10 isim yukarıda sıralanmaktadır. Tablo genel olarak incelendiğine müzik yazarlarının, araştırmalarında daha çok yine müzik alanından yayınlar yapan bilim insanlarını çalışmalarını takip ettikleri görülmektedir. Mevcut 10 isimden 9'nun müziğin farklı alanlarında hizmet veren bilim insanlarının olduğu, sadece bir yazarın bu alanın dışında olduğu görülmektedir.

8. En sık atıf yapılan kaynak türleri nelerdir?

Bu alt problem yanıtlanırken sonuçların daha detaylı ortaya konması amacı ile önce 2020 kaynak türlerine (kitaplar, araştırma bildirileri, yüksek lisans tezleri, doktora tezleri, dergiler) ayrılmış, grafik haline getirilip yorumlanmış, daha sonra söz konusu kaynak türleri yerli ve yabancı kaynaklar olarak tekrar guruplanmış ve yorumlanmıştır, son olarak tüm kaynak türlerinin kullanımı tek bir pasta grafikte verilmiştir.

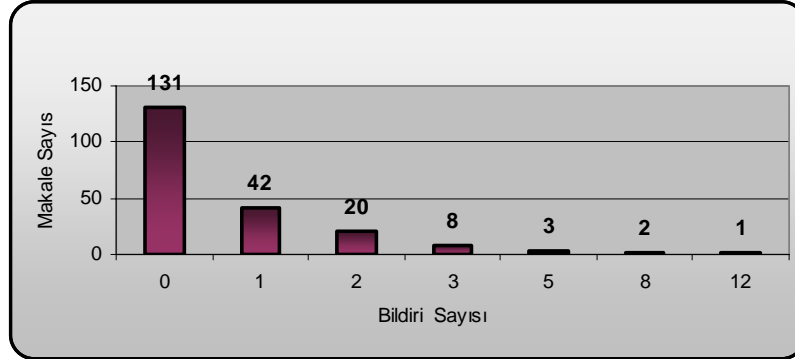
8.1 Kitaplara Yapılan Atıflar

Grafik 5. Kaynakçalarda Kullanılan Kitap Sayısı Oranı

Grafiğe genel olarak bakıldığında, 38 makalede kitabın kaynak türü olarak hiç kullanılmadığı, bunun yanında 31 makalede 1, 35 makalede 2, 26 makalede 3, 29 makalede 4 kitabın kaynak türü olarak kullanıldığı görülmektedir. Yine grafikten 14, 16 ve 21 kitabın sadece birer makalede kullanıldığı anlaşılmaktadır. Elde edilen verilerden hareketle, kitabın kaynak olarak kullanılmadığı 38 makale dışarıda bırakıldığında, 179 yayın içinde müzik makalelerindeki ortalama kaynak (kitap) gösterimi 3,6 dır.

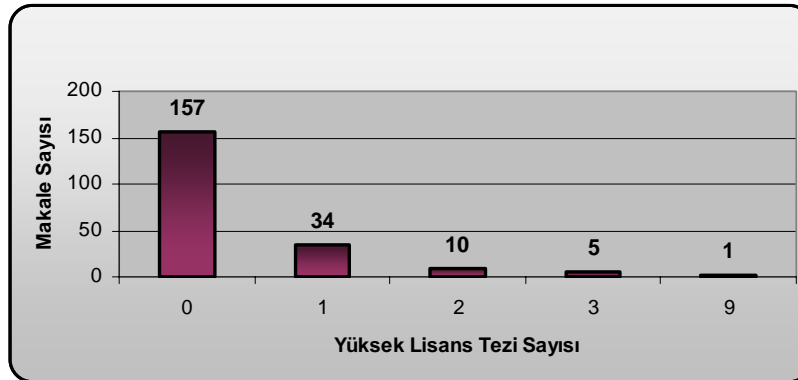
8.2.Bildirilere Yapılan Atıflar

Grafik 6. Kaynakçalarda Kullanılan Bildiri Sayısı Oranı

Grafiğe genel olarak bakıldığında, 131 makalede kaynak türü olarak bildiri'nin kullanılmadığı, bunun yanında sırası ile 42 makalede 1, 20 makalede 2 ve 8 makalede 3 bildirinin kaynak olarak kullanıldığı, 1 makalede ise 12 adet bildiri kullanıldığı görülmektedir.

Elde edilen verilerden hareketle, bildirilerin kaynak olarak kullanılmadığı 131 makale dışarıda bırakıldığında, geriye kalan 76 müzik makalesi içinde, bildirilerin kaynak olarak gösterimi ortalama 1,9 dur.

8.3.Yüksek Lisans Tezlerine Yapılan Atıflar

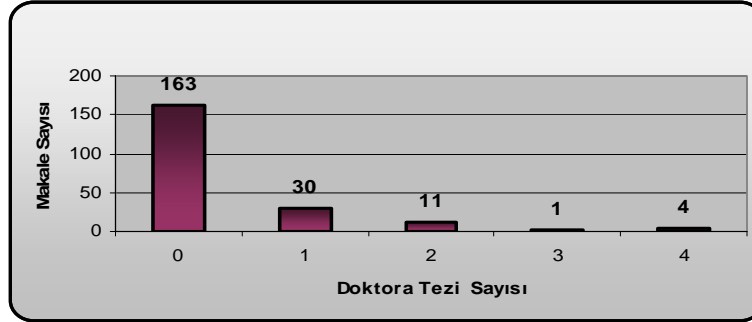
Grafik 7. Kaynakçalarda Kullanılan Yüksek Lisans Tezlerinin Sayısının Oranı

Grafiğe genel olarak bakıldığında, 157 makalede kaynak türü olarak yüksek lisans tezlerinin kullanılmadığı, bunun yanında sırası ile 34 makalede 1, 10 makalede 2, 3 makalede 5 ve sadece 1 makalede 9 yüksek lisans tezinin kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle, yüksek lisans tezlerinin kaynak olarak kullanılmadığı 157 makale dışarıda bırakıldığında, geriye kalan 50 yayın içinde, yüksek lisans tezlerinin kaynak olarak gösterimi ortalama 1,5 dir.

8.4.Doktora Tezlerine Yapılan Atıflar

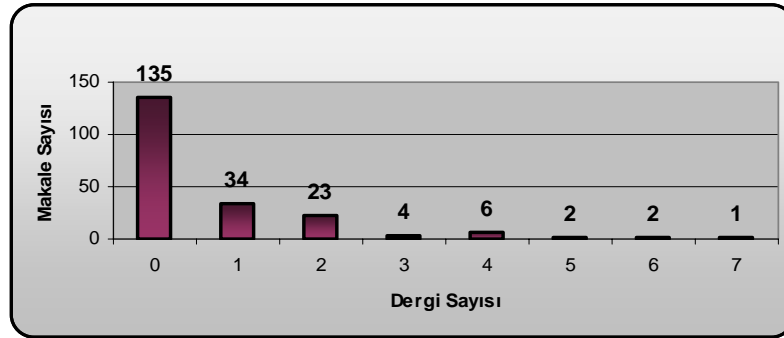
Grafik 8. Kaynakçadaki Doktora Tezlerinin Kullanım Oranı

Grafiğe genel olarak bakıldığında; 163 makalede kaynak türü olarak doktora tezlerinin kullanılmadığı, bunun yanında sırası ile 30 makalede 1, 11 makalede 2, 1 makalede 3 ve 4 makalede 4 doktora tezinin kaynak türü olarak kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle, doktora tezlerinin kaynak olarak kullanılmadığı 163 makale dışarıda bırakıldığında, geriye kalan 44 yayın içinde, doktora tezlerinin kaynak olarak gösterimi ortalama 1,6 dır.

8.5.Dergilere Yapılan Atıflar

Grafik 9. Kaynakçada Kullanılan Dergi Sayılarının Oranı

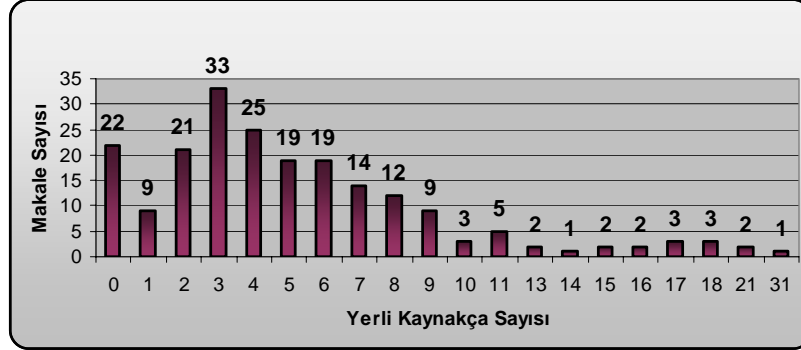

Grafiğe genel olarak bakıldığında; 135 makalede dergilerin kaynak türü olarak kullanılmadığı, bunun yanında en fazla 34 makalede 1 dergi, 1 makalede ise 7 derginin kaynak olarak kullanıldığı görülmektedir. Elde edilen verilerden hareketle, dergilerin kaynak olarak kullanılmadığı 135 makale dışarıda bırakıldığında, geriye kalan 73 yayın içinde, dergilerin kaynak olarak gösterimi ortalama 1,9 dur.

8.6.Yerli Kaynaklara Yapılan Atıflar

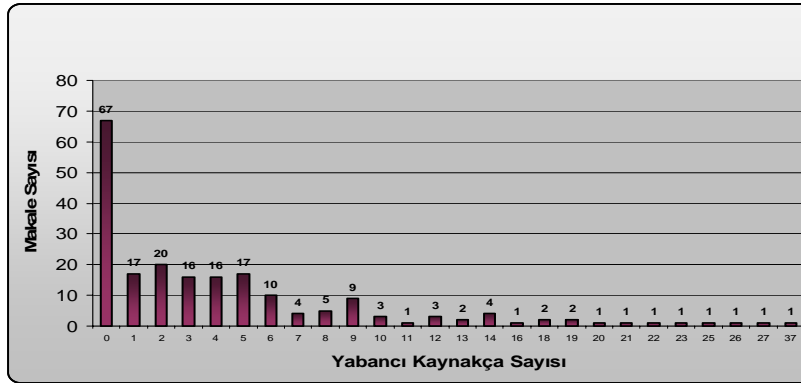
Grafik.10. Makalelerde Kullanılan Yerli Kaynakça Oranı

Grafiğe genel olarak bakıldığında, müzik konulu 22 makalede yerli kaynakların kaynakçada yer almadığı, bunun yanında en az 9 yerli kaynağın 1 makalede, en fazla 33 makalede 3 yerli kaynağın, 1 makalede ise 31 yerli kaynak kullanıldığı görülmektedir.

8.7.Yabancı Kaynaklara Yapılan Atıflar

Grafik. 11. Makalelerde Kullanılan Yabancı Kaynakça Oranı

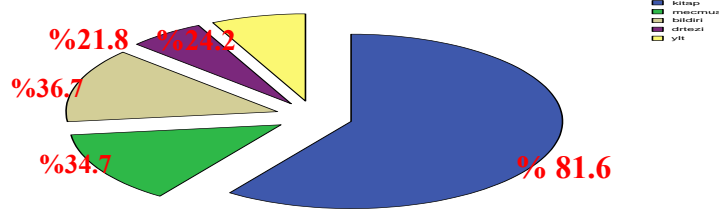
Grafiğe genel olarak bakıldığında 67 makalede yabancı kaynak kullanılmadığı, buna karşın 1 makalede 37 tane, 17 makalede 2 tane yabancı kaynak kullanıldığı görülmektedir.

Yerli ve yabancı kaynak kullanımına bakıldığında, yerli kaynakların daha çok tercih edildiği görülmektedir. Yerli kaynaklara ulaşmanın daha kolay olması, yabancı kaynakların kullanımında karşılaşılan dil problemi ve yabancı dergi indexlerine ulaşma ve kullanma konusunda karşılaşılan problemler, yazarların yerli kaynaklara yönelmesinin nedenleri arasında olabilir.

8.8.Kaynakçada Kullanılan Kaynak Türlerinin Dağılımı

Grafik 12. Müzik Makalelerinde Kullanılan Kaynak Türlerinin Dağılımı

Grafik 12'ye genel olarak bakıldığında, müzik makalelerinde kullanılan kaynak türlerinin dağılımında, müzik yazarlarının, yayınlarında daha çok kitapları (% 81,6) kullanmayı tercih ettiklerini, bunu sırası ile araştırma bildirilerinin (% 36,7), dergilerin (% 34,7), yüksek lisans tezlerinin (% 24,2), en son sırada doktora tezlerinin (% 21, 8) kullandıkları görülmektedir. Elde edilen sonuçlardan hareketle, müzik makalelerinde kitapların, araştırmalar için vazgeçilmez kaynaklar olduğu ve ilk sırada tercih edildikleri ortaya çıkmaktadır.

9. En sık atıf yapılan dergiler hangileridir?

Tablo.3. Kaynakçada en sık atıf yapılan dergiler

Dergi Adı	Aldığı Atıf Sayısı
Gazi Üniversitesi Gazi Eğt. Fak. Dergisi	30
Orkestra Dergisi	17
Filarmoni Dergisi	9
Ankara Üniversitesi Eğt. Bilimleri Dergisi	7
Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğt. Fak. Dergisi	6
Çağdaş Eğt. Dergisi	6
Milli Folklor Dergisi	5
Mavi Nota Müzik ve Sanat Dergisi	5

Tabloya genel olarak bakıldığında, müzik makalelerinde en çok atıf alan dergiler arasında Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi 30 atıf ile ilk sırada yer alırken, onu sıra ile orkestra, filarmoni gibi mesleki yazıların ağırlık kazandığı müzik dergileri, 7 atıf ile Ankara Üniversitesi Eğitim bilimleri Dergisi izlemektedir.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

2000-2007 yılları arasında çeşitli dergilerde yayınlanmış olan 207 müzik makalesinin incelenmesi sonucunda, en verimli yazarların Ülkü Özgür, Belir Tecimer Kasap, Cihat Can, Ahmet Serkan Ece, Gül Çimen, Enver Tufan, Efe Akbulut, S. Ercan Bağçeci, Şeyda Çilden, Erol Demirbatır, Nihan Yağışan olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Son yıllarda bilimsel iletişimde çok yazarlılığa doğru bir yöneliş vardır. Çok yazarlılığın bölümlere göre dağılım oranlarını belirleyen bazı araştırmalarda başta tıp ve sağlık bilimleri gelmekte, sırayla temel bilimler, mühendislik ve sosyal bilimler onları takip etmektedir. Sanat ve beşeri bilimlerde ise tek yazarlı yayınların oranı yüksektir (Al,2005;Ece,2007). Elde edilen sonuçlara göre, sanat alanlarından biri olan müzik araştırmalarında da, tek yazarlı yayınların oran oldukça fazladır. Müzik araştırmacıları yayınlarında birlikte çalışmanın yanında, daha çok tek olarak yayın üretmeyi tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen sonuçlar Al (2005) ve Ece (2007)'nin araştırma sonuçları ile paralellik göstermektedir.

Gazi Üniversitesi'nin Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi ile müzik makalesi yayınlamada en fazla katkı sağlayan kurum olduğu belirlenmiştir. Yine araştırma sonuçlarına göre üniversite (fakülte ve enstitü) dergilerinden sonra müzik dergilerine en fazla çeşitli yayınevi dergileri ve internet ortamında yayın yapan e – dergiler katkı sağlamaktadır.

Makale sayılarının yıllara göre değişimi incelendiğinde, 2006 yılı 48 müzik makalesi ile en çok makale yayınlanan yıl olduğu, ayrıca 2004 yılından itibaren müzik makalelerinde düzenli bir artış gözlemlendiği de belirlenmiştir. Araştırmadan elde edilen sonuçlar, Ece (2007,17)'nin yine müzik makale sayılarının yıllara göre değişimini incelediği araştırma sonuçları ile de benzer sonuçlar taşımaktadır. Yine bir başka araştırma sonucuna göre, müzik makalelerinde en çok atıf yapılan yılda 2006' dır. En çok makalenin yayınlandığı yıl ile, en çok atıf yapılan yıl birbiri ile doğru orantılı bir yapı oluşturmaktadır.

2000-2007 yılları arasında yayınlanan 207 müzik makalesine ait kaynaklar detaylı incelendiğinde, tüm makalelerde toplam 2020 atıf yapıldığı, bir makalede ortalama 9,7 kaynak kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Kimi yazarların 30'un üzerinde kaynak kullandığı, bazı yazarların ise 3 kaynak ile makalelerini tamamladığı görülmüştür. Araştırılan konunun boyutu yada müzik bilim insanlarının tercihlerinin bu farklılığa neden olduğu düşünülmektedir.

Yapılan araştırmada, 207 müzik makaledeki 2020 atıf içerisinde en çok atıf alan bilim insanlarının sıra ile Ali Uçan, Ahmet Say, Edip Günay, M.Ragıp Gazimihal, M.Cihat Can, Ülkü Özgür, S.B.Şen, H.Bedii Yönetken, S.Kaptan, Gül Çimen olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Müzik makalelerinde kullanılan kaynaklar türleri bakımından incelendiğinde, müzik bilim insanlarının araştırmalarında en çok kullandıkları kaynak türünün kitap olduğu, bunu bildiriler, dergiler, yüksek lisans ve doktora tezlerinin izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlardan yola çıkarak, müzik alanındaki bilimsel bilgi arayışında kitapların daha önemli bir yer tuttuğunu söyleyebiliriz. Bu durum müzik dışındaki diğer alanlarda farklılık göstermektedir. Al ve Coştur (2007)'un araştırmasına göre, psikoloji ve tıp alanında daha çok dergilere atıf yapıldığı görülmüştür. Bu durum, bilimsel alanlarda bilgi arayışında ve konu ile ilgili literatür taranmasında elde edilen kaynak türlerinde farklılıklar olabileceğini şeklinde yorumlanabilir.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 30 Mayıs – Haziran 2012

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN

<http://www.akademikbakis.org>

Bilimsel araştırmada, araştırma konusunun belirlenmesinden sonraki en önemli adım, konu ile ilgili son derece geniş bir literatürün taranmasıdır. Bu konuda yerli ve yabancı yayın taraması, yapılacak olan araştırma konusu ile de paralellik göstermektedir. Konuya göre yerli ve yabancı tüm kaynaklara ulaşmak, yapılmış araştırmalarda çıkarsamalar yapmak, daha önceki yapılan araştırmaları özümsemek, yapılacak olan araştırmaya önemli katkılar getirecektir. Müzik bilim insanları araştırmalarında, yerli ve yabancı kaynakları kullanma bakımından benzer seçimler yapmaktadırlar. Yine daha önce söz edildiği gibi bu durum araştırma konusu ile paralellik göstermektedir.

Son olarak elde edilen bulgular ışığında, müzik makalelerinde en sık atıf yapılan derginin Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi dergisi olduğu, bu dergiyi sırası ile Orkestra Dergisi, Filarmoni Dergisi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi, Gazi Üniversitesi Kastamonu Eğitim Fakültesi Dergisi, Çağdaş Eğitim Dergisi'nin izlediği sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırma ile elde edilen bilgiler sonucunda çeşitli öneriler getirilmektedir.

Araştırmacılara;

- 1) Gelişen bilimsel bilgi paylaşımı ve güvenilirliğin artması açısından makale yazımlarında çok yazarlılık önerilmektedir.
- 2) Çalışmalarında, atıfların ve kaynak çeşitliliğinin güncel bilgi gereksinimini daha fazla karşılaması açısından daha farklı türlerde kullanmaları önerilmektedir.
- 3) Müziğin farklı disiplinleri üzerine ülkemizde yapılmış olan sempozyum, panel, kongre vb. bilimsel etkinlikler sonucunda kaynakçalar üzerine bibliyometrik çalışmalar yapmaları önerilmektedir.

Mevcut dergi yöneticilerine ve editörlerine:

- 4) Makale yayınlama konusunda belli üniversiteler daha önde gitmektedir. Bazı sınırlılıklar açısından yazarlar tarafından yayın talepleri bu üniversitelerle sınırlı kalmaktadır. Bu anlamda dergi yöneticilerinin, müzik yazarlarına daha fazla yayın sahası sağlamaları önerilmektedir.
- 5) Dergilere daha kolay ulaşım sağlanması amacı ile dergilerin internet ortamına katılımının sağlanması ve bu konuda çalışmalar içerisinde olması önerilmektedir.
- 6) En fazla makale yayınlayan ve en fazla atıf alan dergilerin aynıdır. Bilimsel bilgilerin daha çeşitli kurumlara yayılması açısından dergilerin ortak çalışmalara gitmesi önerilmektedir.

KAYNAKÇA

AL, Umut ; TONTA, Yaşar (2004). “Atıf Analizi: Hacettepe Üniversitesi Kütüphanecilik Bölümü Tezlerinde Atıf Yapılan Kaynaklar”, *Bilgi Dünyası*, (5)1:19-47
<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/citationanalysis.pdf> (adresinden erişildi)

AL, Umut (2005). “Çok Yazarlılığın Bilimsel İletişimdeki Yeri”, Ankara, TKD
<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/multipleauthorship.pdf>(adresinden erişildi)

AL, Umut; COŞTUR, Recai (2007). “Türk Psikoloji Dergisi’nin Bibliyometrik Profili”, *Türk Kütüphaneciliği*, 21(2):142-163

AL, Umut ;TONTA, Yaşar (2007). “Tam Metin Makale Kullanım Verilerinin Bibliyometrik Analizi” Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, H.Ü Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü 24-26 Ekim 2007, Ankara.
<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/Bibliometric-Analysis-Full-text-Article-Use-Data.pdf> (adresinden erişildi)

AL, Umut ;TONTA, Yaşar (2007). “Türkçe Dergilerde Yayımlanan Makaleler Üzerine Bir İnceleme” Değişen Dünyada Bilgi Yönetimi Sempozyumu, 24-26 Ekim 2007, Ankara. Bildiriler. H.Ü. Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, Ankara.
<http://yunus.hacettepe.edu.tr/~umutal/publications/CDMB-2.pdf> (adresinden erişildi)

AL, Pınar ; AL, Umut ve BAŞIŞOĞLU, K. Hatice (2004). “ Science Citation Index’de Hacettepe Üniversitesi: 1975-2003”, *Hacettepe Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 21(2),

ATILGAN, Doğan ; ATAKAN, Cemal ve BULUT, Burcu (2008). “Türkçe Kütüphanecilik Dergilerinin Atıf Analizi”, *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 22(4).

BİRİNCİ, G. Hatice (2008). “Turkish Journal of Chemistry’nin Bibliyometrik Analizi”, *Bilgi Dünyası*, 9(2): 348-369.

BAKER, David (1978). “An Exploratory Bibliometric Anaysis of the Literature of Music History”, *Journal of Librarianship and Information Science*, vol.10, no. 3, 182-200.

AKADEMİK BAKIŞ DERGİSİ

Sayı: 30 Mayıs – Haziran 2012

Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi

ISSN:1694-528X İktisat ve Girişimcilik Üniversitesi, Türk Dünyası
Kırgız – Türk Sosyal Bilimler Enstitüsü, Celalabat – KIRGIZİSTAN
<http://www.akademikbakis.org>

ECE, S. Ahmet (2007). “Türkiye’ de Sosyal Bilimler Veri Tabanında Müzik ve Müzik Araştırmalarının Yayınlandığı Bilimsel Süreli Yayınların İncelenmesi (2000-2006)” ,*Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 4(2).

UÇAK, Ö. Nazan ; AL, Umut (2009). “Bilimsel İletişimin Zamana Göre Değişimi: Bir Atıf Analizi Çalışması”, *Bilgi Dünyası*, 10(1).

KARTALTEPE, Nihal ; YOZGAT, Uğur (2009). “Ulusal Yönetim ve Organizasyon Kongre Kitaplarında Yer Alan Bildirilerin Bibliyometrik Profili: Örgüt Teorisi ve Örgütsel Davranış Bildirileri Üzerine Bir Araştırma”, *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi* 4(1).

YILMAZ, Murat (1999). *Kütüphane ve Bilgi Bilimi Açısından Bibliyometrinin Önemi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

LAROUSSE, M, 1990:cilt.2,sayf.356